

Samsom botst met partijkader

Het congres van de PvdA wil dat Samsom afziet van strafbaarstelling van illegaliteit. De partijleider legde dat naast zich neer.

Door onze redacteur

THIJS NIEMANTSVERDRIET
LEEUWARDEN. Eerlijk was het zeker. Nog geen twee uur nadat het PvdA-congres zich afgelopen zaterdag in grote meerderheid tegen de strafbaarstelling van illegaliteit had gekeerd, gooide politiek leider Diederik Samsom de deur met een daverende knal dicht. „Ik kan niet voldoen aan uw wens om mijn woord te breken”, zei hij, verwijzend naar het regeerakkoord met de VVD. „Ik maakte een afspraak. En mijn woord als politiek leider staat.”

Met zijn weigering zocht Samsom voor het eerst de confrontatie met de leden die hem een jaar geleden met een grote meerderheid in het zadel hielpen. En die leden waren *not amused*, bleek in het WTC Expo in Leeuwarden. Samsom kreeg slechts een lauw applaus; her en der klonk zelfs boegeroep.

Aan Samsoms statement was een turbulente discussie voorafgegaan tussen partijtop en kader. Een dozijn leden, onder wie de kunstenaar Tinkell en de Somalisch-Nederlandse Fatihya Abdi, deed een emotionele oproep aan de fractie om het regeerakkoord met de VVD aan te passen. Stuk voor stuk vonden ze: het criminaliseren van illegalen is een principiële grens die je niet overschrijdt. „Over mensen sluit je geen compromissen.”

Beslissend was het optreden van Sander Terphuis, een Iraanse vluchteling die de afgelopen weken meer dan 7.000 handtekeningen wist te verzamelen tegen de strafbaarstelling. Hij bracht zelf ook enige tijd in de illegaliteit door. „De angst die ik toen voelde, was niet te beschrijven.” Terphuis kreeg een ovationeel applaus van meer dan een minuut.

De partijtop probeerde het congres nog op andere gedachten te brengen. Vicefractievoorzitter Martijn van Dam presenteerde een aantal garanties die de fractie eiste van coalitiepartner VVD voordat zou worden ingestemd met het wetsvoorstel:

Partijleider Samsom kreeg op het congres van zijn partij zaterdag een lauw applaus. Foto Kees van de Veen

de vreemdelingendetentie moet humaner, hulp aan illegalen mag niet strafbaar zijn, ongedocumenteerde vreemdelingen moeten gebruik kunnen blijven maken van zorg en onderwijs.

Ook partijvoorzitter Spekman, als Kamerlid fel tegenstander van het voorstel, voerde het woord. Hij zei „trots” te zijn „dat wij dit voorstel met z'n allen gruwelijk vinden”. Maar daarna wees hij de leden erop dat ze nu eenmaal hadden ingestemd met het regeerakkoord – inclusief strafbaarstelling van illegaliteit.

Helpen deed het allemaal niet. Met een overweldigende meerderheid keerde het congres zich tegen het wetsvoorstel. Verzachtende omstandigheden of niet, sociaal-democraten moeten voor hun principes staan – dat was de boodschap die de leden aan de partijtop gaven.

De teleurstelling was dan ook groot toen Samsom de oproep van de leden naast zich neerlegde. De Jonge Socialisten voelden zich „geschofterd” door de partijleider. „Dit laat

zien wat Samsom geeft om ledendemocratie: helemaal niets”. Senator en oud-partijvoorzitter Ruud Koole zei: „Samsom had op zijn minst kunnen zeggen: ik neem jullie uitspraak mee naar Den Haag.”

Waarom koos Samsom ervoor zijn eigen partij zo te trotseren? De PvdA-leider zegt ervan overtuigd te zijn dat hij met de huidige afspraken meer kan betekenen voor illegalen dan als ze van tafel gaan. Opnieuw onderhandelen met de VVD is volgens hem geen optie – het zou de verzachtende maatregelen die de PvdA heeft bedongen, mogelijk teniet doen.

Bovendien past Samsoms boude mededeling, zo zeggen zijn intimi, helemaal bij het ‘eerlijke verhaal’ waarmee hij vorig jaar zoveel succes had bij de verkiezingen. Waarom zou je de illlusie wekken dat je de leden tegemoet komt, als je dat toch niet van plan was? Dan kun je dat maar beter meteen duidelijk zeggen.

Het besluit om het congres te negeren, zo benadrukken Samsom en zijn mensen, was niet van hem al-

leen: het wordt breed gedragen in de top van de partij. De rest van de Tweede Kamerfractie, partijvoorzitter Spekman, de voorzitters van de Eerste Kamerfractie, de delegatie uit het Europees Parlement – samen besloten ze al vóór het congres dat gehoor geven aan de oproep van de leden geen optie was.

Alleen: zo’n stemming en de sfeer eromheen werkelijk meemaken, zoals zaterdag, is wel iets anders dan vooraf de theorie bespreken. Binnen de Tweede Kamerfractie valt nu te beluisteren dat de bijna unanieme tegenstand van het congres hard is aangekomen. Nu ligt er een zeer gevoelig wetsvoorstel, waarbij die leden óók nog eens tegen hun eigen congres in moeten gaan stemmen.

Op zondag 12 mei praat de partijtop verder met de leden, op een speciaal voor dit onderwerp ingelaste politieke ledenraad. Ook daar is de inzet van Samsom vooraf duidelijk: verantwoording over zijn afweging afleggen. Maar die afweging blijft staan.